

ВИБІРКОВА ДИСЦИПЛІНА
для студентів III курсу медичного факультету спеціальності «Медицина»
на 2025-2026 н.р.

Назва дисципліни	ПОБІЧНА ДІЯ ЛІКІВ
Спеціальність	Медицина
Термін навчання (курс)	3 курс
Форма здобуття освіти	очна
Кафедра	Фармакології

Короткий зміст дисципліни: Впровадження в медичну практику багатьох лікарських засобів (ЛЗ) з відомими і доведеними фармакологічними ефектами дозволило впливати на перебіг захворювань, попереджувати значну кількість летальних випадків і покращити якість життя. Однак, на підставі даних, отриманих в процесі розробки, впровадження і моніторингу застосування нових лікарських препаратів (ЛП) встановлено, що крім позитивної дії ліки можуть проявляти низку побічних ефектів.

Побічна дія (ПД) ЛЗ може виникнути раптово і буває настільки виразна за своїм проявом, що створює значнішу загрозу для життя, ніж саме захворювання, з приводу якого були призначені відповідні препарати. Однією з провідних причин збільшення числа медикаментозних ускладнень є нераціональне застосування ЛЗ при поліпрагмазії, необгрунтоване їх використання без урахування супутніх захворювань.

За даними ВООЗ у різних країнах світу від 3 до 15% всіх звернень пацієнтів до лікаря обумовлені ускладненнями фармакотерапії. Летальність від ПД посідає 5-те місце в світі після захворювань серцево-судинної системи, легень, онкологічної патології і травм. А тому проблема безпечності ліків стає актуальнішою у всьому світі, оскільки впровадження в медичну практику ЛЗ з високою біологічною активністю несе не тільки полегшення, а й небезпеку.

Завдання вибіркової дисципліни «Побічна дія ліків»:

- Забезпечити якісну підготовку лікарів, які володіють значним обсягом теоретичних і практичних знань щодо визначення основних видів, причин, механізмів розвитку, клінічних проявів можливої ПД, симптомів передозування ліків та заходів, що запобігають виникненню та сприяють усуненню небажаних реакцій при призначенні ЛЗ і їх взаємодії з іншими медикаментами.
- Сформувати знання про форми, методи отримання та аналізу інформації про ПД ЛЗ, клініко-фармакологічну класифікацію ПД ліків та заходи запобігання ускладнень фармакотерапії;
- Сформувати знання стосовно особливостей ПД ліків у дітей та людей літнього віку, ролі генетичних факторів, шкідливих звичок, поліпрагмазії, несумісності ліків, можливої тератогенної дії ЛЗ, лікарської алергії, «синдрому відміни».
- Закріпити навички щодо заповнення карти-повідомлення про ПД ЛЗ (форма 137/о), яка є офіційним документом щодо ПД ЛЗ і заповнюється лікарем;

Вивчення навчальної дисципліни «Побічна дія ліків» сприяє формуванню у студентів умінь щодо визначення ПД ЛЗ та обгрунтування заходів профілактики ПД, закладає основи вивчення клінічних дисциплін, сприяє закріпленню навичок щодо раціонального призначення ліків в процесі подальшого навчання та в професійній діяльності, якісного виконання функціональних обов'язків, пов'язаних із раціональним вибором лікарських препаратів, що сприятиме зменшенню частоти розвитку побічних реакцій.

Важливим є те, що вивчення курсу за вибором «Побічна дія ліків» забезпечує якісну підготовку студентів 3 курсу спеціальності «Медицина» *до I етапу ЄДКІ інтегрованого тестового іспиту «Крок-1» та іспиту з англійської мови професійного спрямування.*

Орієнтовний перелік тем навчальних занять:

1. Діалектика понять «ліки-отрута». Види дії ліків. Проблема безпечності ліків. Клініко-фармакологічна класифікація побічної дії лікарських засобів. Визначення термінів. Основні способи попередження побічної дії лікарських засобів.

2. Система фармаконагляду в Україні та світі, законодавча база. Фактори ризику виникнення несприйнятливих реакцій при застосуванні лікарських засобів (поліпрагмазія, вік, стать, шкідливі звички, характер їжі тощо). 3. Побічна дія нейротропних лікарських засобів. Ліки, що діють на центральну, периферичну нервову систему, психотропні лікарські засоби. 4. Побічна дія лікарських засобів, що застосовуються при лікуванні захворювань виконавчих органів (ЛЗ, що впливають на серцево-судинну систему, органи травлення, дихання, виділення та ін.) та систему крові. 5. Ускладнення гормонотерапії. Побічна дія антимікробних та хіміотерапевтичних лікарських засобів.	
<i>По завершенню вивчення дисципліни «Побічна дія ліків» студент повинен уміти:</i> - Аналізувати й узагальнювати класифікацію ПД ЛЗ різних фармакологічних груп, визначати прояви можливої ПД та симптоми передозування, методи їх попередження й лікування. - Оцінювати співвідношення користь/ризик виникнення ПД при застосуванні ЛЗ у різних вікових категоріях пацієнтів. - Оцінювати співвідношення користь/ризик виникнення побічних ефектів при застосуванні ЛЗ у хворих із супутніми захворюваннями нирок, печінки, системи крові та інших органів і систем. - Створювати алгоритм допомоги пацієнтам при гострому отруєнні ЛЗ. Розуміти можливість застосування антидотів у кожному конкретному випадку.	
Науково-педагогічні працівники, які викладатимуть дисципліну	Професор Заморський І.І. Професор Філіпєць Н.Д. Професор Кметь О.Г. Доцент Кишкан І.Г. Доцент Петрюк А.Є. Доцент Копчук Т.Г. Доцент Мельничук С.П.

Завідувач кафедри фармакології,
професор

Ігор ЗАМОРСЬКИЙ